

SKATTENYTT

OFFICIELLT ORGAN FÖR TAXERINGSNÄMNSORDFÖRANDENAS RIKSFÖRBUND

NR 1—2 1981

Nyheter i skattelagstiftningen vid 1981 års taxering m m

Av skattedirektören Bert Lindberg

Beslutade ändringar inför 1981 års taxering

Omläggning av skogsbeskattningen

SFS 1979:500 (prop 1978/79:204, SkU 1978/79:54)

SN 1979 s 361 (Gustaf Sandström)

Riksdagen antog under våren 1979 en tekniskt sett relativt genomgripande omläggning av reglerna för beskattning av skogsinkomster. Några större ändringar vad gäller reglernas principiella uppbyggnad och skatteuttagets storlek gjordes däremot inte. De nya reglerna tillämpas i huvudsak fr o m 1981 års taxering. — Kammarrättsassessorn Gustaf Sandström har i en artikel i tidigare nummer av denna tidskrift redogjort för de nya bestämmelserna.

Skogsvårdsavgiften

SFS 1979:431 (prop 1978/79:110, SkU 1978/79:49)

Den som äger en skogsfastighet är enligt gällande bestämmelser skyldig att erlagga skogsvårdsavgift. Avgiften utgår nu med 0,9 promille av fastighetens taxerade skogsbruksvärde. Riksdagen fattade under 1979 beslut om att avgiften skulle höjas till 3 promille. Bestämmelsen tillämpas första gången vid 1981 års taxering.

Tillfällig skogsavgift

SFS 1979:595 (prop 1978/79:199, SkU 1978/79:53)

I föregående års översikt redogjorde jag för de åtgärder, som riksdagen beslutat om 1979 för att stimulera vissa enskilda skogsägare att tillfälligt öka sina avverkningar. Stimulansåtgärderna skulle enligt riksdagens beslut finansieras genom att en tillfällig skogsavgift om 7 promille av skogsbruksvärdet skulle tas ut. Avgiften skulle påföras berörda skogsägare vid 1981 års — i undantagsfall 1982 års — taxering. Skogsavgiften är avdragsgill vid påföljande års taxering.

Tillfälliga regler för insättning på skogskonto

SFS 1980:389 (prop 1979/80:173, SkU 1979/80:58)

I syfte att stimulera enskilda skogsägare till ökade avverkningar har riksdagen under 1980 beslutat att möjligheterna till insättning på skogskonto vid 1981 och 1982 års taxeringar skall höjas från 60 procent till 80 procent av köpeskillingen för sålda rotposter och från 40 procent till 60 procent av köpeskillingen för leveransvirke respektive saluvärdet av uttagna skogsprodukter. De höjda procentsatserna vid insättning på skogskonto gäller sådana skogsintäkter som hänförs till tiden den 1 januari 1980 — den 30 juni 1981.

Ändring i bostadsbeskattningen m m

SFS 1979:1017-18 (prop 1978/79:209, SkU 1979/80:11)

SN 1980 s 12 (Anclow), SN 1981 s 38 (Anclow)

Riksdagen beslöt under 1979 ändringar på några punkter inom bostadsbeskattningens område. I syfte att skapa en bättre balans i kostnadshänseende mellan olika boendeformer har reglerna för avdrag för reparationskostnader för s k andelshus ändrats. En annan ändring av lagstiftningen på detta område är att — i fråga om bostadsrättsföreningar, i första hand sådana med s k fördelade lån — medlemmarna i viss utsträckning skall inkomstbeskattas för värdet av den egna bostaden. Ändrade regler för avdrag för sådan reparationskostnader som finansierats med statligt lånestöd har också införts. — De nya bestämmelserna tillämpas första gången vid 1981 års taxering. En redogörelse för de nya bestämmelserna har lämnats av departementsrådet Per Anclow i en artikel i tidigare nummer av denna tidskrift och — vad gäller ändringar till följd av de väntade taxeringsvärdehöjningarna av 1981 års allmänna fastighetstaxering i en artikel i detta nummer av tidskriften.

Beskattning vid uthyrning av fritidshus

SFS 1980:269 (prop 1979/80:137, SkU 1979/80:50)

Riksdagen har under 1980 beslutat ändra villabeskattningen för att underlätta uthyrning av villafastigheter för främst fritidsändamål. F n bryts schablonbeskattningen vid sådan uthyrning om intäkten överstiger såväl två procent

av taxeringsvärdet som 2 400 kr. Det sistnämnda beloppet har nu höjts till 4 000 kr. Ändringen i punkt 6. av anvisningarna till 24 § kommunalskattelagen tillämpas första gången vid 1981 års taxering. Om den skattskyldige begär det skall dock äldre bestämmelser tillämpas.

Ändrad företagsbeskattning

SFS 1979:609-618 (prop 1978/79:210, SkU 1978/79:57)

SN 1979 s 305 (von Bahr) SN 1979 s 322 (Swartling)

Riksdagen fattade under 1979 beslut om ändrade regler för beskattning av företag. De nya reglerna, som i huvudsak blir tillämpliga första gången vid 1981 års taxering har presenterats av departementsråden Stig von Bahr och Anders Swartling i tidigare nummer av denna tidskrift.

Ändrade regler om avskrivning av skeppskontrakt m m

SFS 1979:1148-51 (prop 1979/80:39, SkU 1979/80:14)

SN 1980 s 23 (Gustaf Sandström)

Ändringar vidtogs under 1979 i förordningen (1966:172) om avdrag vid inkomsttaxeringen för avskrivning på köpekontrakt som avser fartyg m m vars rubrik numera har lydelsen "lag om avdrag för avskrivning på skeppskontrakt m m", i 46 § 1 mom och i punkt 1 av anvisningarna till 28 § kommunalskattelagen samt i 4 § lagen om statlig inkomstskatt. Genom ändringarna görs reglerna om rätt till kontraktsavskrivning på sådana fartyg som är att anse som skepp permanenta. Permanenta regler införs också beträffande kontrakt på luftfartyg. Bestämmelserna om rätten att utnyttja underskott i rederi- och luftfartsrörelse har kompletterats. Vidare har kretsen av skattskyldiga som träffas av kvittningsförbudet utvidgats. — De nya reglerna tillämpas fr o m 1981 års taxering. De har presenterats närmare av kammarrättsassessorn Gustaf Sandström i tidigare nummer av denna tidskrift.

Skyldighet för företag att i vissa fall sätta in medel på räntelösa vinstkonton hos riksbanken m m

SFS 1980:456 (prop 1979/80:181, SkU 1979/80:62)

Riksdagen har under 1980 beslutat att ålägga aktiebolag, ekonomiska föreningar och sparbanker — om företagets huvudsakliga verksamhet avser jordbruk, skogsbruk eller rörelse — skyldighet att betala in ett belopp som motsvarar 25 procent av företagets årsvinst — justerat på visst i författningen angivet sätt — till ett spärrat räntelöst konto i riksbanken. Understiger den justerade årsvinsten 1 milj kr behöver dock någon inbetalning inte göras. Det belopp som skall betalas in beräknas på grundval av företagets årsvinst under det beskattningsår för vilket taxering i första instans sker 1981 eller — om företaget på grund av förlängning av räkenskapsåret inte skall taxeras detta år — 1982. Om ett företag inte betalat in föreskrivet belopp till riksbanken senast den 15

oktober under taxeringsåret skall ett särskilt tillägg som svarar mot det belopp som inte betalats in till riksbanken tas upp som intäkt för företaget vid inkomstbeskattningen. Regeringen kan om det finns särskilda skäl medge befrielse helt eller delvis från skyldigheten att sätta in medel på vinstkonto.

De företag som nämnts i det föregående och som sätter in medel på vinstkonto har rätt till avdrag för vad som betalats in till riksbanken under förutsättning att ett belopp motsvarande inbetalningen i räkenskaperna avsätts till en vinstfond. Vinstfonden får tas i anspråk för investeringar i företaget. Bestämmelserna i denna del överensstämmer i väsentliga hänseenden med vad som gäller för att ta i anspråk arbetsmiljöfonder och särskilda investeringsfonder.

Skyldigheten att betala in medel till vinstkonto kan helt eller delvis komma att grundas på vinster som uppkommit innan lagstiftningen träder i kraft. Detta förhållande har inte ansetts strida mot förbudet i 2 kap 10 § regeringsformen mot retroaktiv skatte- eller avgiftslagstiftning, eftersom det belopp som skall betalas in inte har ansetts utgöra skatt eller avgift. Inte heller har bestämmelserna om det särskilda tillägg som skall utgå då företag underlåtit att betala in föreskrivet belopp till riksbanken ansetts strida mot förbudet mot retroaktiv skattelagstiftning eftersom tillägget inte behöver betalas förrän tidigast i februari 1981.

Frisläpp av vinstfonder och investeringsfonder

SFS 1980:845-46

Regeringen beslöt den 30 oktober 1980 frisläppa investeringsfonder och 1980 års vinstfonder. Frisläppet omfattar — i fråga om investeringsfonder — byggnadsarbeten, arbeten på markanläggningar, arbeten i skogsbruk som utförs under tiden t o m den 31 mars 1982 och investeringar i maskiner och andra inventarier som företaget anskaffar före utgången av 1981. För företag som inte bedriver industriell tillverkning är frisläppet begränsat till investeringar som sker i något av de stödområden som anges i förordningen (1979:632) om regionalpolitiskt stöd. De investeringsfonder som frisläppet avser är investeringsfonder för konjunkturutjämning eller liknande äldre fond och de avsättningar till allmän investeringsfond enligt lagen (1979:609) om allmän investeringsfond som gjorts i bokslut till ledning för 1981 års taxering. I samband med fondutnyttjandet har företagen rätt till avdrag enligt 7 § lagen om allmän investeringsfond. Investeringsfond får inte tas i anspråk för sådan del av utgifterna för byggnadsarbeten eller inventarier för vilken företaget tillgodoför sig särskilt investeringsavdrag.

Vinstfonderna släpps utan tidsbegränsning fria för investeringar i byggnader, markanläggningar m m och inventarier. Frisläppet gäller de avsättningar som företagen gjort till vinstfond enligt lagen (1980:456) om insättningar på tillfälligt vinstkonto. Vinstfond får inte — i likhet med vad som gäller för in-

vesteringsfond — tas i anspråk för sådan del av utgifterna för byggnadsarbeten eller inventarier för vilken företaget tillgodoför sig särskilt investeringsavdrag.

Avdrag för avgift för arbetslöshetsförsäkring

SFS 1979:1157 (prop 1979/80:58, SkU 1979/80:20)

Avgift till erkänd arbetslöshetskassa, vilken avgift tidigare har varit avdragsgill endast inom ramen för det sk kapitalförsäkringsavdraget, skall från och med 1981 års taxering få dras av från inkomsten i förvärvskällan. Om sådant avdrag kan ifrågakomma i flera förvärvskällor skall det i första hand hänföras till den förvärvskälla i vilken bruttointäkten är störst.

Nyttillkomna egenavgifter

SFS 1979:87 (prop 1978/79:69, SkU 1978/79:14)

SFS 1979:360 (prop 1978/79:202, SkU 1978/79:38)

Från och med 1981 års taxering hänförs avgift enligt 21 § andra stycket lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring och 16 § lagen (1976:381) om barnomsorg till egenavgifter.

Vinst vid avyttring av bankcertifikat betraktas om ränta

SFS 1979:1057 (SkU 1979/80:10)

Bankcertifikat har annan karaktär än vanliga obligationer. Certifikat kommer att lyda på stora belopp. De intar en särställning gentemot övriga obligationer också genom sin korta löptid och sin kundkrets. Avsikten är att certifikaten skall kunna köpas och säljas i konkurrens om de medel som annars skulle söka sig till den grå kreditmarknaden. Det skulle av flera skäl vara olämpligt att behandla vinst vid avyttring av bankcertifikat som realisationsvinst. En sådan ordning skulle bli medföra att beskattningen av den normala avkastningen på dessa certifikat skulle nedbringas av realisationsförluster. Uttryckliga regler har därför införts av innebörd att vinster och förluster av bankcertifikat som har en löptid av högst ett år skall behandlas som ränta. Reglerna har införts i en ny paragraf i kommunalskattelagen, 41 e §, och tillämpas från och med 1981 års taxering.

Utvidgning av avdragsrätten för pensionsförsäkringspremier m m

SFS 1980:71 och 72 (prop 1979/80:68, SkU 1979/80:22)

SN 1980:223 (Salsbäck)

Riksdagen har i början av 1980 beslutat om ändringar i avdragsrätten vad gäller pensionsförsäkringar. Med verkan från och med 1980 års taxering får riksskatteverket åter möjlighet att efter ansökan förklara att en utländsk försäkring skall anses som en P-försäkring. Från och med 1981 års taxering har också öppnats möjlighet för dödsbo att efter dispens av riksskatteverket teckna P-försäkring

till förmån för efterlevande som saknar tillfredsställande pensionskydd. Enligt de nya bestämmelserna skall en arbetsgivare också kunna teckna en pensionsförsäkring för att trygga en pensionsutfästelse till en avliden anställds efterlevande. Vissa andra ändringar i beskattningsreglerna för pensionsförsäkringar har också gjorts.

En samordning av avdragsregler och uppskovsregler har också skett. Riksdagen har nämligen beslutat att avdrag skall få göras för P-försäkringspremier vid en efterbeskattning som sker med tillämpning av uppskovsreglerna i lagen (1978:970) om uppskov med beskattning av realisationsvinst. Försäkringspremien skall betalas inom tre månader efter det att den skattskyldige fått del av framställningen om efterbeskattningen eller — om han före utgången av denna tid sökt dispens hos riksskatteverket — inom tre månader från dispensbeslutet. Denna möjlighet till avdrag för pensionsförsäkringspremier tillämpas vid efterbeskattning som framställts på grund av fastighetsavyttringar som skett under 1979 eller senare.

De nya reglerna om avdrag för pensionsförsäkringspremier m m har behandlats i en artikel av kammarrättsassessorn Johan Sahlsbäck i tidigare nummer av denna tidskrift.

Fastighetstaxering m m

SFS 1979:1152-55 och 1979:1193 (prop 1979/80:40, SkU 1979/80:17)

SFS 1980:149-50 och 1980:304 (prop 1979/80:86, SkU 1979/80:46)

SN 1980 s 271-370 (Malmberg m fl)

Nya regler gäller för allmän fastighetstaxering. Reglerna tillämpas första gången vid 1981 års allmänna fastighetstaxering. Artiklar i anslutning till 1981 års allmänna fastighetstaxering har publicerats i tidigare nummer av denna tidskrift.

Ändring i kupongskattelagen

SFS 1980:76 (prop 1979/80:60, SkU 1979/80:21)

Utbetalning av utdelning till delägare i aktiebolag görs i vissa fall av Värdepapperscentralen (VPC). Före lagändringen gällde att VPC skulle avge redovining till riksskatteverket (RSV) till ledning för kupongskattens bestämmande senast fyra månader efter utdelningstillfället. Redovisningen skulle bli innehålla uppgift om de aktier för vilka utdelning inte hade kunnat betalas till följd av bristande uppgifter om den utdelningsberättigade. Inom samma tid skulle VPC också betala in den innehållna kupongskatten. Om det sedermera visade sig att den utdelningsberättigade inte hade varit skattskyldig till kupongskatt återbetalade RSV under vissa angivna förutsättningar kupongskatten till VPC. Ordningen med oinskränkt inbetalningsskyldighet och efterföljande återbetalning från RSV medförde såväl administrativa nackdelar som likviditetsproblem för VPC. Riksdagen har under 1980 beslutat ändra inbetal-

ningsskyldigheten för kupongskatt på så sätt att VPC i angivna fall får möjlighet att skjuta upp inbetalningen av kupongskatt under viss tid.

Dubbelbeskattningsavtal m m

Följande nyheter — publicerade i SFS — bör anmärkas, nämligen *Nya Zeeland*, förordning (1981:000)¹ om dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige och Nya Zeeland för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst

Polen, förordning (1980:802) om ändring i förordningen (1977:475) om dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige och Polen

Storbritannien och Nordirland, förordning (1981:000)¹ om ändring i dubbelbeskattningsavtalet mellan Sverige samt Storbritannien och Nordirland

Spanien, förordning (1980:742) om ändring i förordningen (1977:75) om dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige och Spanien; förordning (1980:743) med vissa anvisningar om tillämpningen av dubbelbeskattningsavtalet den 16 juni 1976 mellan Sverige och Spanien

Tjeckoslovakien, förordning (1980:863) om kupongskatt för person med hemvist i Tjeckoslovakien m m och förordning (1980:864) om dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige och Tjeckoslovakien om skatter på inkomst och förmögenhet

Tyskland, förordning (1980:762) om ändring i dubbelbeskattningsavtalet mellan Sverige och förbundsrepubliken Tyskland.

Folkpensionärernas skattelättnader

SFS 1979:1157 (prop 1979/80:58, SkU 1979/80:20)

SFS 1980:1062 (prop 1980/81:50, SkU 1980/81:16)

Riksdagen fastställde under 1979 det maximibelopp, för vilket avdrag skulle medges för nedsatt skatteförmåga vid 1981 års taxering, till 5 200 kr. Riksdagen har i december 1980 beslutat att höja detta belopp med 200 kr till 5 400 kr. Deklarationspliktsgränsen för folkpensionärer har också höjts. För gift folkpensionär, vars make uppbär folkpension, inträder deklarationsskyldighet då hans inkomster under 1980 sammanlagt uppgått till minst 17 800 kr. För annan folkpensionär gäller i stället gränsen 20 400 kr.

Regler om avdrag för nedsatt skatteförmåga i samband med ersättning på grund av kollektiv sjukförsäkring har förtydligats

SFS 1980:73-74 (prop 1979/80:77, SkU 1979/80:23)

Efter förslag i livförsäkringsskattekommitténs slutbetänkande infördes genom lagstiftning hösten 1978 (prop 1978/79:44, SkU 21, rskr 89, SFS 1978:944) en bestämmelse i punkt 1 av anvisningarna till 50 § kommunalskattelagen som innebar att ersättning på grund av kollektiv sjukförsäkring skulle

¹ Utkommer under 1981.

beaktas vid beräkning av avdrag för nedsatt skatteförmåga. Samtidigt föreskrevs — genom ett tillägg i 37 § 1 mom punkt 3 taxeringslagen — skyldighet för försäkringsanstalt och understödsförening att lämna kontrolluppgift för sådan ersättning även i de fall då ersättningen är skattefri (SFS 1978:945). Som framgår av förarbetena tog de nya reglerna sikte på den särskilda form av sjukförsäkringsersättning som utgår på grund av kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter, nämligen avtalsgruppsjukförsäkringen (AGS). Bestämmelserna i fråga hade emellertid sådan utformning att de omfattar inte bara ersättning på grund av AGS utan även ersättning enligt annan kollektiv sjukförsäkring. Sistnämnda försäkring har en skattemässig behandling som skiljer sig från AGS. Riksdagen har under 1980 ändrat författningstexten i punkt 1 av anvisningarna till 50 § kommunalskattelagen och i 37 § 1 mom punkt 3 taxeringslagen på det sättet att det av lagrummen klart framgår att bestämmelserna endast tar sikte på AGS-ersättningar. Bestämmelsen har redan trätt i kraft.

Tillfällig höjning av den särskilda skattereduktionen
SFS 1980:455 (prop 1979/80:181, SkU 1979/80:62)

Den tillfälliga höjningen av den särskilda skattereduktionen gäller vid 1981 års taxering och är avsedd att ge en lättnad främst åt heltidsarbetande i lägre inkomstskikt. Den maximala höjningen utgör 500 kr och gäller inkomstlagen mellan 45 000 — 60 000 kr.

Marginalskattespärr
SFS 1979:1156 (prop 1979/80:58, SkU 1979/80:20)
SN 1980 s 19 och s 115 (Hulgaard)

Riksdagen beslöt 1979 att införa en marginalskattespärr. Bestämmelserna härom finns i 10 a § lagen om statlig inkomstskatt. De nya reglerna om en marginalskattespärr innebär att statlig inkomstskatt inte får tas ut i den mån den tillsammans med kommunal inkomstskatt uppgår till mer än 80 % av någon del av inkomsten upp till 30 basbelopp och till mer än 85 % på inkomstdelar däröver. Spärren tillämpas första gången vid 1981 års taxering. — En närmare redogörelse för marginalskattespärrs innebörd har lämnats av hovrättsassessorn Bodil Hulgaard i tidigare nummer av denna tidskrift.

Ändring i lagen om skattelättnader för vissa sparformer
SFS 1980:151 och 1053 (prop 1979/80:85, SkU 1979/80:38)

Riksdagen antog 1978 bestämmelser om nya former för värdesäkert lönsparande. Reglerna har hittills gett såväl den som sparar i bank som den som sparar i aktiesparfond rätt till skattereduktion med 20 procent av det sammanlagda sparbeloppet för året, s k sparskattereduktion. Sparskattereduktionen får enligt huvudregeln inte beräknas på högre sammanlagt belopp än 4 800 kr (be-

loppet ändrat för senare taxeringsår, se nedan under rubriken Stimulans av aktiesparandet). En närmare redogörelse för de regler som gäller för detta lönsparande lämnades av numera byråchefen Johan Hirschfeldt i denna tidskrift 1979 s 13 f. För att stimulera sparandet i aktiesparfonder har riksdagen under 1980 beslutat att sparskattereduktion för aktiefondssparandet höjs från 20 till 30 procent med verkan redan från och med 1981 års taxering. I konsekvens härmed har också avdraget vid förtida uttag av sparbelopp som omfattas av de nya reglerna höjts från 25 till 35 procent.

Rättelsemöjligheterna enligt 72 a § taxeringslagen utvidgas

SFS 1980:1015 (Prop 1980/81:69, SkU 1980/81:15)

Med stöd av 72 a § taxeringslagen får den lokala skattemyndigheten och länsstyrelsen rätta vissa fel i skattelängden och i taxeringsnämndernas beslut. Denna möjlighet att rätta fel utan omgång med besvär i länsrätten har tidigare gällt endast för taxeringen av fysiska personer och dödsbon om taxeringen har något sådant uppenbart tekniskt fel som särskilt anges i lagen. Riksdagen har under hösten 1980 beslutat att utvidga rättelsemöjligheterna. Lagändringen innebär bl a att skattemyndigheterna numera kan rätta också uppenbara fel i juridiska personers taxeringar. Även fel som är till den skattskyldiges nackdel kan rättas med stöd av den angivna paragrafen t ex sparskattereduktioner och andra skattereduktioner. Rättelse kan ske också av vissa andra uppenbara felaktigheter. Utgångspunkten för utvidgning av paragrafen har varit att något utrymme för olika bedömningar av felets karaktär inte skall finnas. Den tid inom vilken rättelse får ske har dessutom förlängts. De nya reglerna kan tillämpas redan i fråga om 1980 års taxering.

Skatteregisterlag införd

SFS 1980:343-44 (prop 1979/80:146, SkU 1979/80:56)

ADB har sedan länge använts inom stora delar av skatteområdet. ADB-stödet före 1975 var i huvudsak inriktat på uppbörden av skatt. Skattekontrollen däremot var tillgodosedd endast i mindre utsträckning. Genom ett principbeslut 1975 antog riksdagen riktlinjer för en ny taxeringsorganisation i första instans. Syftet var att genom en förstärkning av i första hand kontrollfunktionerna nå större likformighet och rättvisa vid taxeringen. Arbetet förutsatte ADB-stöd. Det nya ADB-systemet, som till större delen togs i bruk redan vid 1979 års taxering, bygger i stor utsträckning på en central registerföring hos riksskatteverket med terminalåtkomst för länsstyrelser och lokala skattemyndigheter. Registerföringen i fråga om inkomst- och förmögenhetstaxeringen och den därmed sammanhängande uppbörden har numera reglerats i en särskild lag, skatteregisterlagen. I denna föreskrivs att det skall föras ett centralt skatteregister för hela landet och ett regionalt skatteregister för varje län. Lagen innehåller också bestämmelser om registrens ändamål och innehåll, åt-

komsten till uppgifterna i registren, utlämnade av dessa uppgifter på ADB-medium till annan myndighet och om utlämnande av vissa registeruppgifter till enskild. — Skatteregisterlagen trädde i kraft den 1 juli 1980. Lagen syftar i första hand till att tillgodose de olika skyddsintressen som kan uppstå i samband med utnyttjandet av ADB.

Ny sekretesslagstiftning m m

SFS 1980:100 m fl (prop 1979/80:2, prop 1980/81:18, prop 1980/81:70, KU 1980/81:19 m fl)

Riksdagen har under 1980 antagit en ny sekretesslag. Den nya lagen med ”uppgift” som centralt begrepp reglerar både handlingssekretess och tystnadsplikt. I lagen regleras vidare meddelarfriheten. Regler finns även om när avsteg får göras från offentligheten vid domstolsförhandlingar, den s k förhandlingssekretessen. Sekretessen myndigheter emellan har också lagreglerats.

En grundläggande utgångspunkt är att största möjliga restriktivitet skall iakttagas såvitt gäller sekretess till förmån för allmänna intressen. Sekretess bör här förekomma bara i fall då öppenhet skulle utgöra hinder för den verksamhet som det är fråga om eller försvåra denna avsevärt. Sekretessen till skydd för enskildas förhållanden sträcker sig däremot längre. Omfattningen av det skyddade området har i huvudsak bestämts med utgångspunkt i bestämmelserna om handlingssekretess i 1937 års sekretesslag. Det stora flertalet sekretessbestämmelser innehåller som förutsättning för att sekretess skall gälla att något speciellt villkor är uppfyllt. Vanligen är villkoret utformat som ett s k skaderekvisit. Ett skaderekvisit innebär att sekretessen gäller under förutsättning att någon viss angiven risk för skada uppstår, om uppgifterna lämnas ut. Inom skatteområdet förekommer däremot absolut sekretess (undantag finns dock).

De egentliga sekretessbestämmelserna för skatteväsendet finns i 9 kap 1-3 §§ och 4 kap 1 och 2 §§ sekretesslagen. I 9 kap skyddas enskilds förhållanden av såväl personlig som ekonomisk natur medan myndighets verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn skyddas i 4 kap. — Till följd av den nya sekretesslagen har en mängd följdändringar gjorts bl a i 46 och 50 §§ taxeringslagen. En redogörelse för reglerna om skatteseekretess m m är planerad i kommande nummer av denna tidskrift.

Ny instansordning i kommunalbesvärsmål

SFS 1980:273-281 (prop 1979/80:105, KU 1979/80:46)

Riksdagen har under 1980 beslutat om en ny instansordning för kommunalbesvärsmålen. Reformen genomförs den 1 januari 1981. Syftet med den nya instansordningen är främst att så långt möjligt förkorta handläggningstiderna i kommunalbesvärsmålen. Kommunalfullmäktiges, landstings samt de kom-

munala och landstingskommunala nämndernas beslut skall enligt den nya ordningen överklagas hos kammarrätterna. Detsamma gäller om de kyrkokommunala besluten. Kammarrätterna ersätter länsstyrelserna som första instans i kommunalbesvärsmålen. I de landstingskommunala målen, som för överklagas direkt till regeringsrätten, förs kammarrätterna in som första besvärinstans. När kammarrätten behandlar kommunalbesvärmål, skall två särskilda ledamöter som är sakkunniga i kommunala frågor delta i handläggningen. — Rätten att fullfölja kommunalbesvär till regeringsrätten blir begränsad. Besvär över kammarrätts beslut prövas endast om regeringsrätten har meddelat prövningstillstånd.

Beslutade ändringar inför 1982 års taxering

Generalklausul mot skatteflykt

SFS 1980:865-68 (prop 1980/81:17, SkU 1980/81:8)
SN 1981 s 18 (Bækkevold)

Riksdagen har under hösten 1980 beslutat anta en särskild lag mot den form av skatteundandragande som brukar kallas för kringgående av skattelag. I motsats till vad som gäller för vissa andra former av skatteundandragande åtgärder — t ex skenavtal — har skattedomstolarna i allmänhet inte ansett sig kunna underkänna olika slag av kringgåendetransaktioner. Frågan om införande av en generalklausul mot skatteflykt har övervägts i olika sammanhang, första gången av 1953 års skatteflyktskommitté. Den nu antagna lagstiftningen är riktad mot de fall där mer eller mindre invecklade transaktionskedjor har konstruerats för att undgå eller nedbringa skatt, medan den som företar helt vanliga och normala transaktioner inte skall behöva riskera att beröras av den. En skattskyldig som på förhand vill få klarhet i om ett visst förfarande omfattas av skatteflyktsklausulen eller ej har rätt att få förhandsbesked. Sådant förhandsbesked meddelas av riksskatteverket. Den nya lagen skall gälla i fråga om rättshandlingar som företas under åren 1981—1985 och skall därefter omprövas. Tillämpningen av lagen skall övervakas av justitiekanslern, JK. I en artikel i detta nummer av tidskriften redogör kammarrättsassessorn Arne Bækkevold närmare för innebörden av den nya generalklausulen.

Ändrade regler för villabeskattningen m m

SFS 1980: 1054 (prop 1980/81:42, SkU 1980/81:11)
SN 1981 s 38 (Anclow)

Riksdagen har i december 1980 beslutat om ändring av inkomst- och förmögensbeskattningen för att bli mildra verkningarna av de höjningar av taxeringsvärdena som kan väntas med anledning av 1981 års allmänna fastighetstaxering. Ändringarna avser bl a den schablonmässiga intäktsberäkningen för en- och tvåfamiljsfastigheter, den kommunala garantibeskattningen, den schablonmässiga inkomstbeskattningen av bostadsrättshavare och vissa änd-

ringar i förmögenhetsbeskattningen. Bland ändringarna i förmögenhetsbeskattningen kan nämnas att skattepliktsgränsen höjs från 200 000 kr till 400 000 kr. Även reglerna om förmögenhetsprövningen av det extra avdraget för nedsatt skatteförmåga som kan medges folkpensionärer har ändrats. — De nya reglerna blir i huvudsak tillämpliga första gången vid 1982 års taxering. En närmare redogörelse för lagändringarna lämnas av departementsrådet Per Anclow i en artikel i detta nummer av tidskriften.

Ideella föreningsars skattskyldighet

SFS 1980:342 (SkU 1979/80:51)

Ideella föreningar, som har ett i vid bemärkelse allmännyttigt ändamål, är fr o m 1979 års taxering i allmänhet frikallade från inkomst- och förmögenhetsbeskattning. Även inkomst av fastighet och av rörelse undantas från beskattning, om inkomsten till huvudsaklig del härrör från verksamhet som har ett naturligt samband med föreningens allmännyttiga ändamål. I annat fall beskattas inkomsten i sin helhet. Inkomst av fastighet beskattas dock bara kommunalt. Reglerna har i sin nuvarande utformning blivit svåröverskådliga och svårtillämpade. Problemen gäller inte minst fastigheter som delvis används i föreningens egen verksamhet och delvis hyrs ut. Enligt den nya fastighetstaxeringslagen gäller att en byggnad med tillhörande mark (ej jordbruk) som ägs av en allmännyttig ideell förening och som till övervägande del — dvs mer än 50 procent — används i föreningens verksamhet som sådan, skall undantas från skatteplikt fr o m 1981 års allmänna fastighetstaxering. Med anledning av en motion väckt under den allmänna motionstiden 1980 har riksdagen beslutat att huvudsaklighetskravet i den nya fastighetstaxeringslagen skall gälla också vid inkomstbeskattningen av de ideella föreningarna. Ändringen tillämpas första gången i fråga om beskattningsår för vilket taxering sker första gången 1982. För ideell förening som begär det tillämpas de nya bestämmelserna även i fråga om 1979-1981 års taxeringar. Förening som vid 1979 och 1980 års taxering beskattats i vidare omfattning än som följer av de ändrade bestämmelserna får rätt att anföra besvär över taxeringen enligt 100 § taxeringslagen.

Ändrade regler för inkomstbeskattning av ägare till s k specialbyggnader

SFS 1980:957 (prop 1980/81:61, SkU 1980/81:17)

SN 1981 s 47 (Rispe)

Riksdagen har under hösten 1980 beslutat ändra bl a reglerna för inkomstbeskattning m m av fastigheter som vid fastighetstaxeringen undantagits från skatteplikt. Ändringen har föranletts av den nya fastighetstaxeringslagen. För ideella föreningar med allmännyttigt ändamål har erforderliga ändringar i inkomstbeskattningsreglerna redan gjorts (se föregående rubrik Ideella föreningsars skattskyldighet). Någon ny ändring av beskattningsreglerna för dessa för-

eningar har inte skett. Beträffande övriga fastigheter, som har undantagits från skatteplikt vid fastighetstaxeringen, har riksdagen ansett att den övervägandeprincip som gäller i fastighetstaxeringssammanhang endast delvis skall få slå igenom vid inkomstbeskattningen. En redogörelse för de nya beskattningsreglerna lämnas av kammarrättsassessorn Curt Risper i en artikel i detta nummer av tidskriften.

Särskilt investeringsavdrag vid inkomsttaxeringen

SFS 1980:953-54 (prop 1980/81:60, SkU 1980/81:13)

SN 1981 s 31 (von Bahr)

I syfte att stimulera näringslivets investeringar i inventarier och byggnader har riksdagen i december 1980 antagit ett av regeringen framlagt förslag om särskilt investeringsavdrag. För inventarier uppgår avdraget till 20 procent av anskaffningsvärdet och avser investeringar som sker under perioden den 1 november 1980 — den 31 december 1981. I fråga om byggnader uppgår investeringsavdraget till 10 procent av utgifterna för ny-, till- eller ombyggnad. Avdraget medges dock endast om byggnadsarbetet har igångsatts under perioden den 1 november 1980 — den 31 september 1981. De nya reglerna presenteras närmare av departementsrådet Stig von Bahr i en artikel i detta nummer av tidskriften.

Förlängd tid för särskilt forskningsavdrag

SFS 1980:955 (prop 1980/81:60, SkU 1980/81:13)

Genom förordningen (1973:421) om särskilt forskningsavdrag vid taxeringen till statlig inkomstskatt infördes bestämmelser om ett särskilt skatteavdrag i syfte att stimulera industriföretagen till ökade insatser för forskning och utveckling. Bestämmelserna har varit tidsbegränsade och endast gällt kostnader för forskning och utveckling under 1973—1980. Riksdagen har under december 1980 beslutat att förlänga förordningens giltighetstid med ett år. En sådan förlängning medför att reglerna blir tillämpliga på kostnader för forsknings- och utvecklingsarbete t o m 1981. — I detta sammanhang bör följande anmärkas. Frågan om forskningsavdraget har varit föremål för utredning. I januari 1980 avslutade den särskilt tillsatta utredningsmannen sitt arbete genom att lämna betänkandet (Ds B 1980:1) Stimulans av forskning och utveckling. Förslaget har remissbehandlats. Regeringen avser att i början av 1981 ta ställning till förslaget.

Avdrag för spritdrycker och vin i samband med representation tas bort

SFS 1980:1077 (prop 1980/81:68, SkU 1980/81:18)

Riksdagen har beslutat att avdrag i fortsättningen inte skall medges för utgifter för spritdrycker och vin i samband med representation. Något undantag

härifrån — t ex vid representation mot utomnordiska affärsförbindelser — gäller inte. Lagändringen träder i kraft den 1 januari 1981.

Skattefrihet för vissa kostnadsersättningar till SIPRIs utländska forskare
SFS 1980:268 (prop 1979/80:106, SkU 1979/80:48)

Riksdagen har under 1980 beslutat att vissa kostnadsersättningar, som betalats ut till forskare hos stiftelsen Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI), inte behöver tas upp som intäkt. De kostnadsersättningar som avses är tillägg för ökade levnadskostnader, förmån av fri bostad eller bostadskostnadsersättning, ersättning för skolavgifter för barn och ersättning för flyttningskostnader. Ändringarna i 32 § kommunalskattelagen och i anvisningarna till denna paragraf träder i kraft den 1 januari 1981 och tillämpas första gången vid 1982 års taxering.

Ändrade regler för beskattningen av realisationsvinst vid fastighetsavyttring
SFS 1980:998-1000 (prop 1980/81:32, SkU 1980/81:10)

Riksdagen har i december 1980 beslutat om en skärpning av reglerna för beskattning av realisationsvinster vid fastighetsförsäljningar. Lagändringen innebär bl a att rätten till indexuppräknung av anskaffningsvärde och förbättringskostnader vid vinstberäkningen schablonmässigt begränsas på så sätt att uppräknungen för de fyra första innehavsåren i princip slopas. Detta betyder att indexuppräknungen av anskaffningsvärdet i fortsättningen får ske med hänsyn endast till prisutvecklingen från det fjärde året efter det år då fastigheten köptes. För det fall att ny-, till- eller ombyggnadsarbeten har utförts under innehavet får man på motsvarande sätt vid indexuppräknung av kostnaderna beakta endast den prisutveckling som sker från det fjärde året efter det år då kostnaderna lades ned. För den som säljer sin fastighet och köper en ny fastighet som ersättning för den ursprungliga skall det — om vissa förutsättningar är uppfyllda — finnas möjlighet att vid en senare försäljning av ersättningsfastigheten få tillgodoräkna sig den tid under vilken han har innehaft den ursprungliga fastigheten. Realisationsvinstreglerna skärps vidare genom att det s k 3 000-kronorstillägget slopas. De nya reglerna skall tillämpas i fråga om avyttringar som sker efter utgången av 1980. Övergångsregler finns dock. Om en fastighet, som har förvärvats 1979 eller tidigare, avyttras något av åren 1981, 1982 eller 1983 skall den inledande begränsningen av indexuppräknungen omfatta endast ett, två resp. tre år. Enligt övergångsbestämmelserna gäller därutöver bl a att den skattskyldige alltid skall få avdrag för anskaffningskostnaden och för de förbättringskostnader som lagts ner 1979 eller tidigare med minst det belopp som han enligt de äldre bestämmelserna skulle ha tillgodoförts vid en försäljning under 1980. 3000-kronorstillägget får i fortsättningen också beräknas för 1980 och tidigare innehavsår. En närmare redogörelse

för de nya realisationsvinstreglerna lämnas av departementsrådet Anders Swartling i en artikel i nästa nummer av tidskriften.

Stimulans av aktiesparandet

SFS 1980: 1047—52 (prop 1980/81:39, SkU 1980/81:12)

SN 1981 s 35 (Hulgaard)

Riksdagen har i december 1980 beslutat vidta vissa åtgärder för att stimulera aktiesparandet och därigenom främja tillgången på riskkapital i näringslivet. De väsentligaste åtgärderna är följande. Fysiska personer och dödsbon medges avdrag med 30 procent av mottagen utdelning till den del denna inte överstiger 7 500 kr för ensamstående och 15 000 kr för makar gemensamt. Vidare har det s k schablonavdraget för aktier vid beräkning av skattepliktig realisationsvinst för aktier som innehafts minst två år höjts från 1 000 kr till 3 000 kr. — En utökning av möjligheten till aktiesparande inom ramen för det s k skattesparandet har också skett (se också nedan under Ändringar i 1978 års lag om aktiesparfond). Reglerna ändras på det sättet att högsta tillåtna sparbelopp blir 600 kr i månaden, varav högst 400 kr får avse banksparande. En närmare redogörelse för de nya reglerna, som träder i kraft den 1 januari 1981 och som tillämpas första gången vid 1982 års taxering, lämnas av hovrättsassessorn Bodil Hulgaard i en artikel i detta nummer av tidskriften.

Ändringar i 1978 års lag om aktiesparfonder

SFS 1980:1001-02 (prop 1980/81:45, FiU 1980/81:12-

Genom den ändring i lagen om aktiesparfonder som riksdagen nu antagit har möjlighet öppnats för anställda i ett företag eller inom en koncern att spara i en aktiefond i vilken ingår uteslutande aktier i företaget eller i ett företag inom koncernen. De anställda kan därmed åtnjuta de skatteförmåner som det s k skattefondsparandet erbjuder. Lagändringen träder i kraft den 1 januari 1981 (se vidare under rubrikerna Ändring i lagen om skattelättnader för vissa sparformer och Stimulans av aktiesparandet).

Realisationsförlust genom köp och försäljning av premieobligationer

SFS 1980:1048 (prop 1980/81:39, SkU 1980/81:12)

Mot bakgrund av att avsiktligt tillskapade realisationsförluster genom köp och försäljning av premieobligationer har använts för att åstadkomma omotiverade skattelättnader har riksdagen — efter en intensiv debatt — i december 1980 beslutat att rätten till avdrag för sådana förluster begränsas. Förlust vid försäljning av premieobligationer skall i fortsättningen få dras av bara mot vinst vid försäljning av samma slags egendom. Övergångsbestämmelser finns dock. Enligt dessa får realisationsförlust som uppkommer på premieobligationer under 1981 kvittas mot realisationsvinster på börsaktier under samma år. Med börsaktier avses här även sådana värdepapper som enligt den av riks-

dagen samtidigt antagna lagen om skattereduktion för aktieutdelning bör jämföras med börsaktier. Någon kvittning av förluster på premieobligationer mot vinst vid försäljning av fastigheter skall däremot inte få ske. Lagändringen träder i kraft den 1 januari 1981 och tillämpas första gången på förlust som uppkommer vid avyttring som sker efter utgången av 1980.

Avdragsrätten för sk frivilliga periodiska understöd begränsas

SFS 1980:1062 (prop 1980/81:50, EkU 1980/81:16)

SN 1981 s 38 (Anclow)

Riksdagen har beslutat att rätten till avdrag för frivilliga periodiska understöd, som hittills har kunnat medges med 5 000 kr per år och mottagare, begränsas till att avse 5000 kr per år och givare. Lagändringen behandlas närmare av departementsrådet Per Anclow i en artikel i detta nummer av tidningen. De nya reglerna tillämpas första gången vid 1982 års taxering.

Skatten på 1981 års inkomster

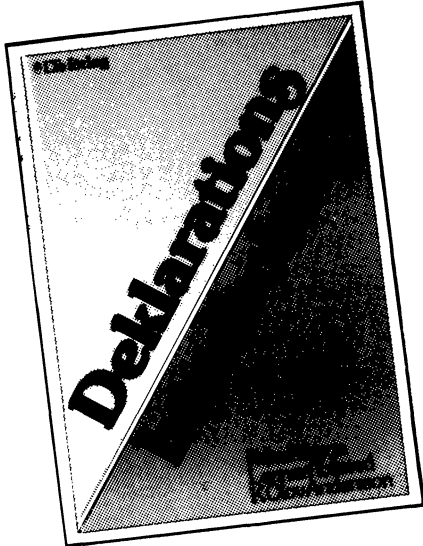
SFS 1980:1055, 1059 och 1061 (prop 1980/81:50, SkU 1980/81:16)

Riksdagen har beslutat att inflationsskyddet för skatteskalen modifieras så att hänsyn inte längre skall tas till bl a höjda energipriser. Vidare har vissa marginalskattelättnader vidtagits. Den tillfälliga höjningen av den särskilda skattereduktionen med högst 500 kr skall gälla även vid taxering för inkomståret 1981. Riksdagen har också fattat beslut rörande folkpensionärernas beskattning för inkomståret 1981.

Framlagt propositionsförslag som ännu inte har behandlats av riksdagen

Ändrade regler i fråga om företagsbeskattning

Reglerna för företagsbeskattningen skall ändras. Detta framgår av en proposition (prop 1980/81:68) med förslag till ändrade regler för den skattemässiga behandlingen av inventarier, fastigheter och pågående arbeten m m. Förslagen bygger på företagskatteberedningens slutbetänkande (SOU 1977:86 och 87). I propositionen föreslås bl a att den planliga avskrivningen avskaffas. Reglerna för avskrivning av byggnader skall också ändras. En redogörelse för ändringarna kommer — när riksdagen fattat beslut med anledning av propositionen — att lämnas av departementsrådet Stig von Bahr i kommande nummer av denna tidskrift.

NY UPPLAGA!

Deklarationshandboken av Folke Nilsson, Lennart Toftered och K. Olov Andersson, oumbärlig för alla som yrkesmässigt ägnar sig åt skatte- och deklarationsfrågor.

Sedan förra upplagan av **Deklarationshandboken** har skattelagstiftningen undergått en hel del förändringar och ytterligare komplicerats. T ex har skogsbeskattningen reformerats.

I denna nya upplaga av **Deklarationshandboken** har alla förändringar av skattelagstiftningen t o m vårriksdagen 1980 beaktats. Några propositioner som lagts fram under hösten 1980 redovisas i slutet av boken.

Fastighetstaxering – ett helt nytt tillkommet kapitel.

Deklarationshandboken kostar 240 kr och kan köpas i bokhandeln eller direkt från förlaget på kupongen nedan.

 LTs förlag

Insändes till LTs förlag, Box 3035, 151 03 Södertälje.

Namn:

Adress:

Postnr och postadress:

HÄRMED BESTÄLLES

36-01710-8.....ex Deklarationshandboken, 5:e uppl

Ca-pris inkl moms 240:–

Porto och postförskottsavgift tillkommer.